

Succesvolle bemiddelingen

Dit hoofdstuk bevat een aantal succesvolle bemiddelingen. Wij wensen de lezer erop te wijzen dat in de andere thematische hoofdstukken ook een aantal succesvolle bemiddelingen uiteengezet worden.

In het eerste bemiddelingsvoorbeeld bekommt de Ombudsman Pensioenen dat ambtenaren van niveau C niet uitgesloten worden voor de toekenning van een diplomabonificatie wanneer voor hen het bezit van een diploma hoger onderwijs een vereiste was bij een bevordering.

In een tweede bemiddelingsvoorbeeld stelt de Ombudsman Pensioenen vast dat er voor een echtpaar waarvan beiden in dezelfde maand geboren zijn en die samen op de leeftijd van 65 jaar met pensioen gaan er ten onrechte door de FPD geen ambtshalve onderzoek naar de rechten op een Inkomensgarantie voor Ouderen heeft plaats gevonden. Er wordt aan het echtpaar na bemiddeling door de Ombudsman een bedrag van 12.217,19 euro aan achterstallige Inkomensgarantie voor ouderen en tevens een bedrag van 3.196,67 euro aan intresten uitbetaald door de FPD. Tevens maken ze aanspraak op het sociaal tarief van gas en elektriciteit in deze tijd van hoge energieprijzen. Thans zou deze situatie zich niet meer mogen voordoen daar er voortaan door de FPD een automatische controle in de maand volgend op de 65ste verjaardag plaats vindt op basis van de uitbetaalde pensioenen teneinde de IGO te onderzoeken bij het bereiken van de pensioenleeftijd (autoigo job genaamd).

In een derde bemiddelingsvoorbeeld betekent het RSVZ aan een gepensioneerde een pensioenbeslissing waarop vermeld wordt dat hij onbeperkt mag bijverdienen naast zijn pensioen daar hij een loopbaan van 45 jaren bewijst op de ingangsdatum van zijn pensioen. Er wordt echter op deze pensioenbeslissing niet vermeld dat voor het tellen van de loopbaanjaren men rekening houdt met de voorlopige bijdragen daar op het moment van het treffen van de pensioenbeslissing de definitieve bijdragen nog niet gekend zijn (gelet op het feit dat de fiscus de beroepsinkomsten nog definitief diende vast te stellen). Betrokkene betaalt echter voor één jaar zijn definitieve bijdragen niet tijdig (en vraagt ook te laat een vrijstelling van bijdragen gelet op de tijdelijke financieel moeilijke situatie waarin hij verkeerde gezien de coronacrisis) zodat hij niet voldeed aan de loopvoorwaarde van 45 jaren om onbeperkt bij te verdienen naast zijn pensioen. Niettemin vermeldt het RSVZ ten onrechte op de nieuwe pensioenbeslissing waarbij dit jaar uit zijn loopbaan gehaald wordt dat de gepensioneerde voldoet aan de voorwaarde om onbeperkt bij te verdienen. Later vordert het RSVZ voor één jaar het pensioen van de gepensioneerde terug stellende dat de gepensioneerde te veel verdiend had gedurende dat jaar daar hij bij gebrek aan een loopbaan van 45 jaren niet onbeperkt mocht bijverdienen.

Door bemiddeling van de Ombudsman Pensioenen wordt gelet op de foutief verstrekte informatie op de pensioenbeslissing en het hierdoor bij de gepensioneerde gewekte vertrouwen dat hij onbeperkt mocht bijverdienen de terugvorderingsbeslissing geannuleerd.

In een vierde bemiddelingsvoorbeeld klaagde een gepensioneerde dat haar pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid door Ethias niet geïndexeerd werd. Vermits zij dit pensioen reeds genoot sinds 1 november 1991 diende bij het in voege treden van de wet van 26 juni 1992, gelet op een overgangsbepaling, het pensioen berekend te worden op basis van de oude minimumwetgeving die op 31 december 1992 van kracht was zolang de berekening van het pensioen op basis van de oude wetgeving voor betrokkene voordeliger was dan op basis van de wet van 26 juni 1992. Deze overgangsmaatregel voorziet echter ook dat als het pensioen verder wordt vastgesteld op basis van de oude minimumwetgeving en dit voordeliger is het bedrag ervan niet meer geïndexeerd wordt. De Ombudsman Pensioenen stelde echter vast dat Ethias de overgang van de toe te passen wetgeving niet correct opgevolgd had. Na melding door de Ombudsman Pensioenen paste Ethias de

minimumwetgeving van 26 juni 1992 toe waardoor het pensioenbedrag vanaf 1 april 2022 verhoogde van 435,13 euro naar 446,69 euro per maand en wordt het pensioen voortaan wel geïndexeerd.

In het vijfde bemiddelingsvoorbeeld wordt, na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen, een grondig onderzoek gevoerd door de dienst loopbaanbeheer naar de ontbrekende perioden in de beroepsloopbaan (werkloosheidsdagen gelegen voor 1991) en worden de gegevens die op de bijdragebons staan bevestigd door dit bijkomend onderzoek.

In het zesde bemiddelingsvoorbeeld stelt de Federale Pensioendienst bij het onderzoek naar het recht op overlevingspensioen van een langstlevende echtgenoot vast dat destijds een rustpensioen als alleenstaande was toegekend aan de overleden man. Later bleek dat de langstlevende echtgenoot een beroepsactiviteit als zelfstandige uitgeoefend had waarvan de inkomsten de wettelijk toegelaten grens niet overschreden hebben vanaf de pensionering van de overledene zodat aan deze een gezinspensioen had kunnen toegekend worden. Wanneer de langstlevende echtgenoot aan de FPD vraagt alsnog met terugwerkende kracht het pensioen aan het gezinsbedrag toe te kennen en de achterstallen te betalen argumenteert de FPD dat dit niet mogelijk is. De FPD stelt immers dat enkel de gerechtigde op een pensioen de herziening van zijn pensioen kan vragen. Dit is gelet op het overlijden niet meer mogelijk. Doch de Ombudsman Pensioenen stelt vast dat het niet navragen om verduidelijking bij een twijfelachtig element kan beschouwd worden als een materiële vergissing zoals verwoord in artikel 21 bis van het KB van 22 december 1967. Er was in het dossier geen spoor terug te vinden dat er een verklaring betreffende de beroepsbezigheid was verzonden, een element dat vereist was om te kunnen bepalen of een gezinspensioen of een pensioen als alleenstaande diende toegekend te worden. Bij een materiële vergissing kan de FPD wel op eigen initiatief de vergissing rechtzetten. Na bemiddeling werd met terugwerkende kracht het gezinspensioen toegekend en werden de achterstallen alsnog uitbetaald.

In het zevende en achtste bemiddelingsvoorbeeld heeft de Ombudsman Pensioenen vastgesteld dat op de pensioenbeslissing van de FPD waarmee een overlevingspensioen als ambtenaar wordt toegekend geen melding gemaakt wordt van de keuzemogelijkheid dit overlevingspensioen, weliswaar beperkt tot het basisbedrag van de IGO, gedurende één jaar samen met het genot van een vervangingsinkomen te ontvangen. Na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen werden de toekomstig gepensioneerden hierover geïnformeerd zodat ze geen pensioenrechten meer misliepen.

1. FPD kent na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen een diplomabonificatie toe aan een vastbenoemde ambtenaar in niveau C omdat het bezit van een diploma hoger onderwijs een vereiste was bij bevordering.

DOSSIER 36528

De feiten

Mevrouw Van Gaar wendt zich tot de Ombudsman omdat de Federale Pensioendienst weigert om een diplomabonificatie toe te kennen. De FPD argumenteert dat er geen diploma hoger onderwijs vereist is voor bevorderingen in niveau C. Enkel voor benoemingen of bevorderingen in niveau B of A kan een diplomabonificatie toegekend worden voor zover het diploma van hoger onderwijs vereist is.

Bedenkingen

De diplomabonificatie wordt geregeld door artikel 32 en volgende van de wet van 9 juli 1969 tot wijziging en aanvulling van de wetgeving betreffende de rust- en overlevingspensioenen van het personeel van de openbare sector. Het artikel 33 stelt dat de diploma's van universitair en niet-universitair hoger onderwijs met volledig leerplan de toekenning met zich brengen van een tijdsbonificatie, indien het bezit van die diploma's een voorwaarde was waaraan de betrokkene heeft moeten voldoen, hetzij bij zijn aanwerving, hetzij bij een latere benoeming.

De Ombudsman Pensioenen kon vaststellen dat de klagster een vaste benoeming had in niveau C. Om toegang te krijgen tot een functie van niveau C moet men volgens de op betrokkene van toepassing zijnde regeling minstens over een diploma hoger secundair onderwijs beschikken (tenzij bevordering uit een lager niveau). Het is duidelijk dat de toepasselijke wetgeving inzake diplomabonificatie niet voorziet in de mogelijkheid om een diplomabonificatie toe te kennen voor het diploma hoger secundair onderwijs.

De Ombudsman Pensioenen kon evenwel ook vaststellen dat mevrouw Van Gaar de bevordering in niveau C heeft bekomen na deelname aan een bevorderingsexamen waarvoor specifiek het bezit van een diploma van hoger onderwijs van het korte type werd vereist.

Gelet op het feit dat de wetgeving die de diplomabonificatie regelt geen beperking voorziet met betrekking tot het niveau waarin de functie zich situeert meende de Ombudsman dat de FPD een diplomabonificatie moest toekennen.

Conclusie

De FPD heeft dit dossier opnieuw onderzocht en is ingegaan op de vraag van de Ombudsman Pensioenen. Betrokkene heeft een diplomabonificatie bekomen van 24 maanden. Deze werd uiteindelijk in toepassing van de nieuwe bepalingen (artikel 36 quater van de wet van 9 juli 1969) met betrekking tot de diplomabonificatie beperkt tot 20 maanden.

Voor pensioenen die ingaan vanaf 1 december 2018 werd de diplomabonificatie immers afgeschaft.

Overgangsmaatregelen voorzien nog in een beperkte diplomabonificatie voor personen die voor 1 december 2017 vast benoemd zijn. Voor hen wordt de diplomabonificatie nog toegekend op basis van de verhouding tussen het aantal maanden pensioenaanspraak verlenende diensten en perioden (rekening houdende met het stelsel werknemer, zelfstandige en andere en berekend zoals voorzien voor de vaststelling van het aantal jaren die in aanmerking komen voor de loopbaanvoorwaarde voor de toekenning van een vervroegd pensioen in de werknemersregeling: artikel 4 § 2 KB 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenen) en het getal 540 (volledige loopbaan).

2. FPD kent na bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen een Inkomensgarantie voor ouderen toe met terugwerking tot de maand volgend op de 65ste verjaardag aan een echtpaar daar de FPD ten onrechte geen ambts-halve onderzoek hiernaar gevoerd had.

DOSSIERS 35969 – 35970

De Ombudsdienst Pensioenen ontvangt op 14 september 2021 een brief van de heer en mevrouw Decorte.

Het gezin geeft aan dat hun gezamenlijk pensioen niet echt volstaat om in hun uitgaven te voorzien. Bijkomend wordt in de brief gesteld dat er op de ingangsdatum van hun pensioen (allebei van de maand volgend op hun 65ste verjaardag, zijnde 1 februari 2013) via de gemeentediensten (telefonisch) contact genomen werd met de pensioenadministratie voor wat betreft de wettelijke pensioenrechten, doch zonder positief resultaat.

Een artikel in een krant betreffende het minimumpensioen is voor hen de aanleiding om aan de Ombudsman Pensioenen te vragen of alles, en in het bijzonder het vrij kleine wettelijk pensioen van mevrouw, wel correct berekend werd.

Op het ogenblik van de klacht (september 2021) bedroeg het pensioen van mevrouw 457,27 euro en dit van de heer Decorte was 1.280,07 euro per maand.

Bij een nazicht van de wettelijke pensioenrechten van mevrouw konden wij vaststellen dat het gemengde pensioen als werknemer en zelfstandige correct berekend werd op basis van de gekende loopbanen als zelfstandige en werknemer.

Mevrouw heeft inderdaad een klein zelfstandigen pensioen, doch dit is te wijten aan het feit dat er voor het grootste deel van de periode in haar zelfstandige loopbaan geen bijdragen in hoofdberoep als zelfstandige betaald werden¹. Hiervoor kunnen dan ook geen pensioenrechten toegekend worden.

¹ Er werden enkel bijdragen in hoofdberoep betaald voor de periode van 1 april 1997 tot en met 31 december 1998.

Zoals in alle gelijklopende klachten over een laag pensioenbedrag hebben wij ook nagekeken of een Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO) kon toegekend worden.

Wij maakten twee korte simulaties, uiteraard enkel rekening houdende met de bestaansmiddelen afkomstig van de wettelijke pensioenrechten en dit op 1 september 2021 en op de ingangsdatum van het pensioen (1 februari 2013):

Op 1 september 2021:

- Basisbedrag IGO voor samenwonenden = 821,38 euro
- Totaal pensioeninkomsten gezin:
1.280,07 euro (pensioen man) + 457,27 euro (pensioen vrouw) = 1.737,34 euro -173,73 (vrijstelling 10% op pensioen) = 1563,61 euro /2 = 781,80 euro

Een aanvraag tot toekenning van de IGO kan dus ingediend worden enkel rekening houdende met de pensioenbedragen.

Op de ingangsdatum van het pensioen 1 februari 2013 (man en vrouw werden allebei 65 jaar in januari 2013):

- Basisbedrag IGO voor samenwonenden = 661,20 euro
- Totaal pensioeninkomsten gezin:
1060,42 (man) + 315,14² (vrouw) = 1.375,56 - 137,55 (vrijstelling 10% op pensioen) = 1.238 euro /2 = 619 euro

Het leek er dus op dat er (abstractie makend van andere bestaansmiddelen dan pensioenen) recht kon zijn op een toekenning van de IGO en dat er zelfs op de ingangsdatum van beider pensioenen een ambtshalve onderzoek zou moeten gebeurd zijn.

De Ombudsman Pensioenen stelde dus bijkomend vast dat in beider pensioendossiers de Inkomensgarantie voor Ouderen ten onrechte³ niet ambtshalve onderzocht werd.

Wij namen eerst telefonisch contact met de betrokkenen om hen mee te delen dat zij best allebei en best zo snel mogelijk⁴ een aanvraag konden indienen voor de IGO.

Wij hebben vervolgens op 16 september 2021 aan de Federale Pensioendienst gevraagd om het ambtshalve onderzoek IGO na te kijken en wij volgden het klachtendossier verder op.

Na het onderzoek dat de FPD als gevolg van onze interventie hiertoe heeft gevoerd, was het duidelijk geworden dat beiden sinds de ingangsdatum van hun wettelijk pensioen gerechtigd waren op een IGO.

De beslissingen met de specificaties van de berekening van de IGO heeft de FPD hen toegestuurd op 19 oktober 2021.

Vanaf 1 februari 2013 worden de heer en mevrouw Decorte allebei gerechtigd op een inkomensgarantie voor ouderen ten bedrage van 38,33 euro per maand.

Als gevolg van de indexaanpassingen en de verhogingen van de IGO bedraagt dit op 1 november 2021 81,62 euro per maand bruto dat boven op het pensioen⁵ uitbetaald wordt.

2 De pensioenbonus van de echtgenote diende op 1 februari 2013 opgenomen te worden in de bestaansmiddelen en dus niet in het pensioenbedrag.

3 Artikel 10 van het Koninklijk besluit van 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de inkomensgarantie voor ouderen § 1. De Dienst gaat op de in de artikelen 3 of 17 van de wet bedoelde leeftijd over tot een vaststelling van ambtswege van de rechten op de inkomensgarantie voor de personen die in het genot zijn van:

1° een tegemoetkoming aan gehandicapten krachtens de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkoming aan de gehandicapten;
2° het bestaansminimum krachtens de wet van 7 augustus 1974 tot instelling van het recht op het bestaansminimum;
3° een pensioen in de regeling voor werknemers of voor zelfstandigen, zelfs indien het vervroegd werd toegekend, tenzij het bedrag ervan de toekenning van de inkomensgarantie verhindert.

Het recht op inkomensgarantie gaat in de eerste van de maand die volgt op deze waarop de in het eerste lid bedoelde leeftijd wordt bereikt.

4 Met de onderliggende gedachte dat er nog andere bestaansmiddelen een rol kunnen spelen en dat het recht op ingangsdatum dus niet zou kunnen toegekend worden. Voor wat betreft de invloed van bestaansmiddelen verwijzen wij graag naar de website van de Federale Pensioendienst: <https://www.sfpd.fgov.be/nl/recht-op-pensioen/igo#financielemiddelen>.

5 Voor mevrouw: netto pensioenbedrag op 1 november 2021: 563,89 euro. Voor mijnheer: netto pensioenbedrag vanaf november 2021: 1.360,88 euro.

De achterstallige IGO (en covid premie IGO) werden door de Federale Pensioendienst berekend en voor de periode van 1 maart 2013 tot en met 31 oktober 2021 werden deze begroot op 6.057,44 euro (voor mijnheer) en 6.159,75 euro (voor mevrouw).

De reden dat de IGO op de ingangsdatum van het pensioen niet ambtshalve onderzocht werd, is te wijten aan het feit dat beide echtgenoten exact op dezelfde ingangsdatum op de wettelijke pensioenleeftijd met pensioen zijn gegaan. Bovendien was een mogelijke ambtshalve toekenning zeer nipt gelet op het totale pensioenbedrag van man en vrouw. Dit is een zeldzame en bijzondere situatie en de FPD heeft het ambtshalve onderzoek hierdoor gelet op een menselijke nalatigheid niet onderzocht.

Thans zou deze situatie zich volgens de FPD niet meer mogen voordoen daar er voortaan een automatische controle teneinde de IGO te onderzoeken bij het bereiken van de pensioenleeftijd (autoigo job genaamd) op basis van de uitbetaalde pensioenen in de maand volgend op de 65ste verjaardag plaats vindt.

Wij vroegen tevens aan de FPD om na te gaan of de wettelijke intresten voor wat betreft de achterstallige bedragen IGO konden toegekend worden.

Ook op deze vraag heeft de FPD een positief antwoord verstrekt. Aan mevrouw werd er in de loop van de maand november 2021 een bedrag van 1.614,08 euro aan intresten uitbetaald, aan mijnheer Decorte een bedrag van 1.582,59 euro.

Tevens maken ze aanspraak op het recht op het sociaal tarief voor gas en elektriciteit⁶. In deze tijden van hoge energieprijzen is dit een niet te onderschatten financieel voordeel voor de betrokken gepensioneerden.

Het belang van de IGO wordt bijkomend onderlijnd door de intenties van de Regering, namelijk om in het kader van de armoedebestrijding de basisbedragen IGO aanzienlijk aan te passen. Wij verwijzen ter zake naar de beleidsnota Pensioenen, Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding, Beliris⁷, pagina 8, Fase 1, 2de alinea: *“Naast de minimumpensioenen zal ook de inkomensgarantie voor ouderen tijdens deze legislatuur worden opgetrokken met 10,75 %. Ook deze verhoging staat los van de indexeringen en welvaartsaanpassingen. Hiervoor is een budget van 194 miljoen euro voorzien. Het basisbedrag, dat 770 euro per maand bedroeg, zal zo geleidelijk worden verhoogd naar 960 euro per maand in 2024, goed voor een stijging van 190 euro per maand of 2.280 euro per jaar. Voor alleenstaanden zal het verhoogde basisbedrag worden opgetrokken van 1.154 euro in 2020 naar 1.440 euro in 2024, goed voor een stijging van 286 euro per maand of 3.432 euro per jaar.”*

Ter zake werd intussen het basisbedrag IGO voor samenwonenden op 1 januari 2022 verhoogd tot 859,40 euro/maand. In 2020 was dit 769,61 euro. Dat is een verhoging van 89,79 euro/maand. Het verhoogde basisbedrag voor alleenstaanden werd op 1 januari 2022 1.289,10 euro/maand, tegen 1.154,41 euro in 2020, oftewel een verhoging van 134,69 euro/maand.

Dit wil ook zeggen dat gepensioneerden die de IGO eerder geweigerd zagen of voor wie er op 65 geen ambtshalve onderzoek mogelijk was, in het kader van deze verhoging en de in de beleidsnota aangekondigde verhogingen (mits het indienen van een aanvraag én na een onderzoek van de bestaansmiddelen) rechten zouden kunnen openen op de IGO.

Dit is voor de Ombudsman Pensioenen ook een aanleiding om onze bespreking in ons Jaarverslag 2020⁸ terug onder de aandacht te brengen. Hierin suggereert de Ombudsman Pensioenen om in meer gevallen het recht op de IGO automatisch te onderzoeken. Daarenboven suggereert de Ombudsman Pensioenen periodiek een automatisch onderzoek naar de IGO te voeren. Dit kan bijvoorbeeld om de 5 jaar. Vlot hanteerbare selectiecriteria, zodat het automatisch onderzoek administratief voor de pensioendienst niet te belastend is, zijn aangewezen. Het periodiek ambtshalve onderzoek van de IGO is een maatregel die eveneens past in de wil van de wetgever die in artikel 8 van de wet van 11 april 1995 tot instelling van het “handvest” van de sociaal verzekerde stelt dat de sociale prestaties ambtshalve moeten toegekend worden telkens dit materieel mogelijk is.

6 <https://www.sfpd.fgov.be/nl/recht-op-pensioen/igo#Socialtarief>

7 <https://www.dekamer.be/doc/FLWB/pdf/55/2294/55K2294011.pdf>

8 JV 2020, pagina 95 e.v.

3. RSVZ annuleert een terugvorderingsbeslissing inzake pensioen nadat de Ombudsman Pensioenen vastgesteld had dat het RSVZ de gepensioneerde op verschillende pensioenenbeslissingen foutieve informatie verstrekt had en met de terugvorderingsbeslissing het bij de gepensioneerde gewekte vertrouwen dat hij onbeperkt mocht bijverdienen geschonden had.

DOSSIER 36634

De feiten

De heer Troupin, die gedurende zijn loopbaan zowel werknemer als zelfstandige geweest was, zag op mypension staan dat hij vervroegd met pensioen kon gaan vanaf 1 januari 2018. Doch hij wou naast zijn pensioen zijn activiteit als zelfstandige nog verderzetten. Daarom vroeg hij per mail op 8 mei 2018 aan de Federale Pensioendienst wat hij nog mocht bijverdienen naast zijn pensioen.

Met een brief gedateerd op 17 juli 2018 liet de FPD hem weten dat “de inkomsten uit een beroepsactiviteit niet meer dienen beperkt te worden van de eerste dag van de maand volgend op de 65ste verjaardag of wanneer de beroepsloopbaan 45 jaren telt van minstens 104 voltijdse dagequivalenten op de ingangsdatum van het vervroegd pensioen. Volgens de gegevens waarover wij beschikken, omvat uw loopbaan (werknemer + zelfstandige) 45 loopbaanjaren op de ingangsdatum van uw pensioen U kan dus als gepensioneerde een beroepsactiviteit uitoefenen zonder uw inkomsten te beperken”.

In navolging op dit antwoord dient de heer Troupin op 11 juli 2018 een pensioenaanvraag in waarop hij vermeldt dat hij zijn pensioen wenst te krijgen vanaf de vroegst mogelijke pensioendatum.

Op 6 september 2018 betekent de FPD een pensioenbeslissing waarbij met ingang van 1 augustus 2018 een rustpensioen wordt toegekend. Dit pensioen wordt niet betaalbaar gesteld daar de heer Troupin de verklaring betreffende de beroepsactiviteit (= model 74) nog niet heeft teruggestuurd. De FPD voegt bij deze beslissing een model 74, zijnde verklaring betreffende de beroepsbezigheid van een gepensioneerde, om in te vullen.

Op 25 september 2018 kent het RSVZ hem een pensioen toe vanaf 1 augustus 2018. Deze pensioenbeslissing wordt niet betaalbaar gesteld daar de heer Troupin de verklaring betreffende de beroepsactiviteit nog niet teruggestuurd heeft. Het RSVZ voegt bij deze beslissing een model 74, zijnde verklaring betreffende de beroepsbezigheid van een gepensioneerde, om in te vullen. Dit model 74 is enkel dienstig voor gepensioneerden die 65 jaar zijn geworden of een loopbaan van ten minste 45 jaar hebben kunnen aantonen op de eerste ingangsdatum van hun pensioen waardoor ze de activiteit mogen uitoefenen waarbij de inkomsten niet dienen beperkt te worden tot de toegelaten grens.

Op deze beslissing staat vermeld dat voor de periode van 1 januari 2018 tot en met 30 juni 2018 de sociale bijdragen voor het hoofdberoep betaald zijn.

Bij een beslissing van 22 november 2018 stelt de FPD het pensioen als werknemer betaalbaar vanaf 1 augustus 2018 gelet op het model 74 van 10 november 2018. Op dit model 74 verklaart de heer Troupin dat hij *“een beroepsactiviteit uitoefent waarvan de inkomsten de wettelijk toegelaten grens overschrijden na de ingangsdatum van het pensioen. Op het moment dat het eerste pensioen wordt toegekend ben ik 65 jaar of bewijs ik een eigen carrière van minstens 45 jaren.”*

Op 6 december 2018 stuurt de heer Troupin het door het RSVZ opgestuurd en door hem ingevuld model 74 terug. Hierop verklaart dat hij vanaf 1 januari 2019 blijft werken en ervoor kiest om verminderde bijdragen als gepensioneerde te betalen en geen pensioenrechten meer op te bouwen.

Naar aanleiding van dit model 74 betekent het RSVZ op 11 januari 2019 hem een nieuwe pensioenbeslissing waarop vermeld staat dat zijn rustpensioen voor zelfstandigen betaalbaar is vanaf 1 januari 2019 met als motivering *“ingevolge de wijziging van uw situatie met betrekking tot de voorwaarden voor de betaling van het pensioen op 1 januari 2019”*. Verder wordt gemotiveerd: *“U voldoet aan de voorwaarden voor de uitoefening van een activiteit zonder u aan een inkomensgrens te moeten houden.”* Op deze beslissing valt te lezen dat voor de periode van 1 januari 2018 tot en met 30 september 2018 de sociale bijdragen voor het hoofdberoep betaald zijn.

Op 25 januari 2019 herziet het RSVZ zijn pensioenbeslissing van 11 januari 2019 met als motivering dat ze nieuwe gegevens van zijn sociale verzekeringsfonds hebben ontvangen waaruit blijkt dat hij ook zijn bijdragen voor het vierde kwartaal van 2018 betaald had. Er staat voor wat betreft het jaar 2018 het volgende op de beslissing vermeld: *“01/01/2018 tot 31/12/2018: periode waarvoor de bijdragen voor een hoofdactiviteit volledig betaald zijn”*. Op deze beslissing staat opnieuw vermeld dat het pensioen betaald wordt omdat hij voldoet aan de voorwaarden om te werken naast zijn pensioen zonder dat de beroepsinkomsten dienen beperkt te worden.

Op 23 mei 2019 betekent de FPD een pensioenbeslissing waarbij het rustpensioen wordt verhoogd naar 221,38 euro met ingang van 1 januari 2019 gelet op het feit dat iemand met een volledige loopbaan een hoger minimumpensioen heeft.

De heer Troupin meldt ook in zijn klacht dat hij gedurende de coronacrisis financiële moeilijkheden ondervonden heeft waardoor hij eerst een uitstel van de regularisatiebijdragen voor het jaar 2018 en later een aanvraag ingediend had om een vrijstelling van bijdragen te krijgen voor het jaar 2018.

Op 18 juni 2021 ontvangt de heer Troupin een beslissing van het RSVZ waarin hem gemeld wordt dat de aanvraag voor de vrijstelling van bijdragen ingevolge de tijdelijke financiële moeilijke situatie die het RSVZ ontvangen heeft op 14 juni 2021 voor wat betreft de regularisatiebijdragen die hij moet betalen voor de vier kwartalen van 2018 te laat is ingediend en derhalve onontvankelijk is. Voor die vier kwartalen van 2019, voor het tweede, derde en vierde kwartaal van 2020 en voor het eerste en tweede kwartaal van 2021 wordt de vrijstelling van bijdragen wel toegekend.

Nog net voor de vervaldag, zijnde 30 juni 2021, betaalt de heer Troupin alsnog de sociale bijdragen voor het eerste kwartaal van 2018.

Op 19 juli 2021 herziet de pensioendienst van het RSVZ opnieuw de pensioenrechten van de heer Troupin daar hij de bijdragen voor 2018 niet tijdig betaald heeft en ook geen vrijstelling van bijdragen voor deze kwartalen gekregen heeft. Voor het jaar 2018 wordt vermeld dat de sociale bijdragen niet betaald zijn. Doch wordt op deze beslissing vermeld: *“U voldoet aan de voorwaarden voor de uitoefening van een activiteit naast uw pensioen zonder dat de inkomsten hiervan dienen beperkt te worden”*.

Het RSVZ deelde in de beslissing van 23 december 2021 aan de heer Troupin mee dat hij met ingang van 1 januari 2019 gelet op de door zijn sociaal verzekeringsfonds overgemaakte gegevens betreffende de betaling van de sociale bijdragen (het niet tijdig betalen van de bijdragen voor de laatste 3 kwartalen van 2018 en het evenmin tijdig aanvragen van een vrijstelling van bijdragen) niet meer voldoet aan de voorwaarden om vanaf 1 januari 2019 vervroegd met pensioen te gaan.

Voor het jaar 2018 zijn er enkel geldige pensioenbedragen betaald voor één kwartaal, zijnde het eerste kwartaal. Omdat de heer Troupin door het wegvallen van het jaar 2018 op de ingangsdatum van zijn pensioen geen 45 loopbaanjaren bewijst, dient hij de inkomsten te beperken tot de wettelijk toegelaten grens in de periode gelegen voor 1 januari van het jaar waarin hij 65 jaar wordt. Wat betreft het jaar 2019 heeft hij zich niet aan deze grens gehouden. Het pensioen dat hij kreeg uitbetaald voor 2019 dient dan ook teruggevorderd te worden. De grens voor het jaar 2019 bedroeg immers 6.538 euro daar waar de heer Troupin 50.133 euro had verdiend.

De heer Troupin neemt contact op met de Ombudsdienst Pensioenen. Hij begrijpt niet waarom het RSVZ zijn pensioen terugvordert. Hij stelt dat hij navraag heeft gedaan bij de FPD die hem meedeelde dat hij onbeperkt mocht bijverdienen naast zijn pensioen. Verder stelt hij dat aangezien hij op zeer jonge leeftijd is gaan werken, hij ervan overtuigd was dat hij een loopbaan van 45 jaren heeft op de eerste ingangsdatum van zijn pensioen. Dit stond, zo gaat de heer Troupin verder, vermeld op de verschillende pensioenbeslissingen van het RSVZ.

Bedenkingen

De betrokkene is altijd in de overtuiging geweest dat hij een activiteit mocht uitoefenen zonder de inkomsten uit zijn beroepsactiviteit te moeten beperken tot de wettelijk toegelaten grensbedragen

9 Merk op dat de heer Troupin het eerste kwartaal van de bijdragen voor 2018 dus wel tijdig betaald heeft. Merk tevens op dat de heer Troupin niet aan de voorwaarde voldoet om onbeperkt bij te verdienen daar hij op de eerste ingangsdatum van zijn pensioen geen 45 loopbaanjaren bewijst.

omdat hem herhaaldelijk en ondubbelzinnig gemeld werd dat hij onbeperkt mocht werken naast zijn pensioen daar hij een beroepsloopbaan van 45 jaren bewees.

Men mag onbeperkt bijverdienen vanaf de eerste januari van het jaar waarin men 65 jaar wordt of wanneer men met vervroegd pensioen gaat en op de ingangsdatum van het pensioen een loopbaan bewijst van 45 jaar. De jaren worden op dezelfde wijze geteld als om toegang te krijgen tot het vervroegd pensioen.

Komen in aanmerking als één van die 45 loopbaanjaren de kalenderjaren die geschikt zijn om pensioenrechten te openen in:

- de andere wettelijke Belgische pensioenstelsels (werknemers en publieke sector);
- de buitenlandse pensioenstelsels onder bescherming van internationale overeenkomsten over sociale zekerheid;
- het zelfstandige stelsel.

Meer bepaald:

1. In de regeling voor zelfstandigen: de jaren gelegen na 1956 die tenminste twee kwartalen omvatten die recht kunnen openen op pensioen. Kortom twee kwartalen waarvoor de bijdragen in hoofdsom en toebehoren betaald zijn.
2. In de werknemersregeling en in de andere regelingen: de pensioenrechten die betrekking hebben op een tewerkstelling die overeenstemt met tenminste 1/3 van een voltijdse arbeidsregeling (104 dagen VTE).

Tevens kan een kalenderjaar maar één keer geteld worden, ook al voldoet het aan de voorwaarde in verschillende stelsels.

Uit het onderzoek van het dossier van betrokkene blijkt dat niet alleen de Federale Pensioendienst hem vóór de toekenning van zijn pensioen uitdrukkelijk per brief heeft bevestigd dat hij voldeed aan de voorwaarden om onbeperkt verder te mogen werken naast zijn pensioen.

Ook het RSVZ heeft dit bevestigd door aan betrokkene een formulier model 74 toe te sturen dat is opgesteld voor gepensioneerden die reeds de leeftijd van 65 jaar bereikt hebben of een loopbaan van ten minste 45 jaar hebben bewezen. Dit formulier wordt alleen toegezonden aan toekomstige gepensioneerden die voldoen aan de voorwaarden voor het uitoefenen van een activiteit zonder dat de inkomsten die hieruit voortvloeien moeten beperkt worden.

Het RSVZ heeft betrokkene vervolgens bij beslissingen van 11 januari 2019, 25 januari 2019 en 19 juli 2021 -derhalve tot drie keer toe- doen uitschijnen dat hij een activiteit mocht uitoefenen zonder dat hij de inkomsten uit deze activiteit diende te beperken.

Hij is nooit ingelicht over het feit dat hij de inkomsten uit zijn beroepsactiviteit diende te beperken! Op geen enkel moment heeft hij van de pensioendiensten informatie ontvangen over de impact van eventuele openstaande facturen betreffende de betaling van sociale bijdragen op de betaling van zijn pensioen.

Gaan we eerst nader in op de voorwaarden waaraan een jaar met daarin enkel een tewerkstelling als zelfstandige moet voldoen om in aanmerking te komen voor het vervroegd pensioen en voor de 45 loopbaanjaren op de ingangsdatum van het pensioen om onbeperkt te mogen bijverdienen: er dienen voor minstens twee kwartalen als zelfstandigen van die jaren bijdragen in hoofdsom en toebehoren betaald te zijn.

De bijdragen als zelfstandige dienen betaald te worden op basis van het belastbaar jaarinkomen van de zelfstandige. De definitieve sociale bijdragen worden berekend op de inkomsten die de zelfstandige in het desbetreffende jaar had.

De berekeningsbasis voor de sociale bijdrage is het netto belastbaar beroepsinkomen als zelfstandige. Dit is het netto belastbaar inkomen zoals vermeld op de aanslagbiljet in de personenbelasting. Dit betekent dat alleen de belastingadministratie bevoegd is om de inkomsten vast te stellen.

Omdat dit inkomen pas later wordt vastgesteld rekent het sociaal verzekeringsfonds in eerste instantie een voorlopige bijdrage aan. Om de voorlopige bijdrage te berekenen, maakt het sociaal verzekeringsfonds gebruik van het inkomen van 3 jaar terug.

Van zodra de belastingadministratie de definitieve inkomsten meegedeeld heeft aan het sociaal verzekeringsfonds kan dit fonds de voorlopige bijdragen herzien. Als de zelfstandige te weinig heeft betaald, moet hij bijbetalen. Als hij te veel heeft betaald, krijgt hij geld terug.

De zelfstandige moet dus voor elk kwartaal waarin hij actief is altijd eerst een voorlopige bijdrage betalen, die (2 à 3 jaar) later herzien wordt op basis van de definitieve beroepsinkomsten naar een definitieve bijdrage.

Nemen we het concrete voorbeeld wat betreft de te betalen bijdragen voor 2018:

Een zelfstandige moet voor 2018 op basis van de definitief door de belastingdienst vastgestelde beroepsinkomsten voor 2018 definitieve bijdragen voor het jaar 2018 betalen. Maar omdat de beroepsinkomsten van 2018 pas een jaar of twee later door de fiscus worden vastgesteld, kan het sociaal verzekeringsfonds de definitieve sociale bijdragen pas vaststellen nadat de fiscus de beroepsinkomsten van 2018 heeft vastgesteld en deze gegevens aan het sociaal verzekeringsfonds zijn doorgegeven.

Bijgevolg moet de zelfstandige voor het jaar 2018 eerst voorlopige sociale bijdragen betalen aan zijn sociaal verzekeringsfonds.

Gelet op deze wijze waarop de sociale bijdragen als zelfstandige vastgesteld worden vindt in de praktijk¹⁰ de pensioenberekening voor een zelfstandigenpensioen plaats in twee fasen. Ten eerste gebeurt een voorlopige berekening.

Doch op de pensioenbeslissing van 11 januari 2019 van de heer Troupin werd niet vermeld dat dit een voorlopige berekening betreft of toch minstens vermeld dat de pensioenbeslissing voor het loopbaanjaar 2018 op voorlopige bijdragen berust.

Dit terwijl het Handvest van de sociaal verzekerde in zijn artikel 13 stelt dat de beslissing tot toekenning van een recht met reden moet omkleed worden en bepaalt dat de motivering dient te gebeuren in een voor het publiek begrijpelijke taal.

Artikel 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van bestuurshandelingen bepaalt daarenboven dat de motivering afdoende moet zijn en dat de juridische en feitelijke overwegingen die aan de beslissing ten grondslag liggen moeten vermeld zijn.

In casu heeft een gebrek aan goede motivering en, met name het ontbreken van de vermelding dat het pensioenbedrag voor 2018 vastgesteld was op basis van de voorlopige bijdragen ertoe bijgedragen dat de heer Troupin kon menen effectief reeds 45 jaren te bewijzen op het moment van de pensionering.

Dat de bij de heer Troupin gebruikte motivering niet afdoende was blijkt eens te meer uit het feit dat het RSVZ ondertussen deze motivering aangepast heeft. Voor de laatste loopbaan jaren voorafgaand aan de ingangsdatum staat niet langer meer vermeld “periode waarvoor volledige bijdragen zijn betaald voor een hoofdactiviteit” doch “vermoeden van betaling van bijdragen” wanneer op het moment van het treffen van de pensioenbeslissing de definitieve bijdragen nog niet definitief vastgesteld zijn.

Al dient evenwel opgemerkt te worden dat de heer Troupin van zijn sociaal verzekeringsfonds berichten gekregen heeft tot betaling van zijn sociale bijdragen. Hij heeft zich niet aan de vervaldata gehouden van de te betalen bijdragen en evenmin tijdig een vrijstelling van bijdrage aangevraagd. Op 22 januari 2020 heeft het sociaal verzekeringsfonds van betrokkene immers de afrekening van de regularisatiebijdragen voor de 4 kwartalen van 2018 verstuurd.

De heer Troupin die werkzaam was in de evenementensector was getroffen door de coronacrisis. Daarom had de heer Troupin een uitstel van betaling van één jaar gevraagd gelet op de coronacrisis.

¹⁰ Verslag Algemeen Beheerscomité van het RSVZ van 30 januari 2020, “De nieuwe berekeningswijze van de sociale bijdragen voor zelfstandigen”, uitgebracht in navolging van de wet houdende hervorming van de berekening van de sociale bijdragen voor zelfstandigen, p. 19.

Zijn regularisatiebijdragen voor 2018 dienden dus betaald te zijn op 30 juni 2021. De betaling van de laatste 3 kwartalen van 2018 vond echter pas plaats op 10 november 2021. Het eerste kwartaal van 2018 werd nog wel betaald voor de vervaldatum, zijnde voor 30 juni 2021.

Het is tevens mogelijk een vrijstelling van bijdragen te vragen wanneer men zich in een tijdelijke financiële moeilijke toestand bevindt. Meerdere zelfstandigen hebben hiervan gebruik gemaakt tijdens de coronaperiode. De heer Troupin heeft gelet op de tijdelijke moeilijke financiële situatie een aanvraag tot vrijstelling van bijdragen (en ook regularisatiebijdragen) voor verschillende kwartalen aangevraagd. Doch hierbij diende hij zich te houden aan de wettelijk opgelegde termijn om deze aanvraag in te dienen. Hij deed dit volgens het RSVZ niet voor de regularisatiebijdragen van de 4 kwartalen van 2018: dit ligt dan ook aan de basis van de situatie waarin hij verkeerde. De aanvraag tot vrijstelling van bijdragen werd immers pas ontvangen op 14 juni 2021 (niet binnen de 12 maanden).

Doch anderzijds als doorslaggevend element in het voordeel van de klager verwees de Ombudsman Pensioenen naar de informatie op de pensioenbeslissing van 19 juli 2021: op deze beslissing werd vermeld dat de sociale bijdragen voor het jaar 2018 niet betaald zijn. Tevens werd op deze beslissing door het RSVZ foutief vermeld dat de heer Troupin de voorwaarden vervulde om onbeperkt bij te verdienen. Op basis van deze beslissing kon de heer Troupin afleiden dat het jaar 2018 niet nodig was om de 45 jaren te bewijzen waardoor hij onbeperkt mocht bijverdienen. Het principe van het gewettigd vertrouwen is dan ook geschonden.

Daarenboven wierp de Ombudsman Pensioenen op dat in een mail van 17 juli 2018 de Federale Pensioendienst uitdrukkelijk aan de heer Troupin bevestigd heeft dat hij onbeperkt mocht bijverdienen.

Verder werpt de Ombudsman Pensioenen op dat het model 74 dat het RSVZ aan de heer Troupin heeft verstuurd enkel dienstig is voor gepensioneerden die 65 jaar zijn geworden of een loopbaan van ten minste 45 jaar hebben kunnen aantonen op de eerste ingangsdatum van hun pensioen waardoor ze de activiteit mogen uitoefenen zonder de inkomsten te beperken tot de toegelaten grens.

Het RSVZ heeft in de drie pensioenbeslissingen, met name deze van 11 januari 2019, 25 januari 2019 en 19 juli 2021 meegedeeld dat hij een activiteit kon uitoefenen zonder dat hij zijn inkomsten diende te beperken. Nergens in de aan hem meegedeelde pensioenbeslissingen werd vermeld dat deze gebaseerd zijn op “voorlopige” bijdragen voor het jaar 2018.

Daarenboven stelt de Ombudsdienst Pensioenen vast dat het RSVZ in het vierde kwartaal na de vervaldatum om de sociale bijdragen te betalen de heer Troupin niet geïnformeerd heeft over het belang op pensioenvlak om zijn regularisatiebijdragen te betalen. Er is immers een procedure uitgewerkt waarbij gewaarschuwd wordt voor de gevolgen op pensioenvlak van het niet tijdig betalen van regularisatiebijdragen nadat de voorlopige bijdragen wel tijdig betaald zijn. Deze procedure is te vinden in een nota aan de sociaal verzekeringsfondsen van 22 maart 2018 en verloopt als volgt:

Het RSVZ stuurt elk kwartaal –behalve wanneer er een uitstel van bijdragen is gevraagd (zie verder)– op de 20ste dag van de derde maand aan de sociaal verzekeringsfondsen een lijst met gepensioneerde zelfstandigen in hoofdberoep, meewerkende echtgenoten maxi-statuuut of zelfstandigen in bijberoep die voorlopige bijdragen betaald hebben die minstens gelijk zijn aan de minimumbijdrage voor een hoofdberoep doch bij wie vastgesteld wordt dat ze de regularisatiebijdragen niet betaald hebben daar waar ze de voorlopige bijdragen wel betaald hebben. Dit gebeurt wanneer de termijn van 12 maanden na het kwartaal van regularisatie nog niet verstreken is. 12 maanden na de vervaldatum is immers een belangrijke moment. Het tijdstip van de betaling van de regularisatiebijdragen is bepalend voor de berekening van het pensioen. We vatten de consequenties samen:

- Indien de regularisatiebijdragen vóór de vervaldatum zijn betaald, worden de pensioenrechten op basis van de regularisatie (d.w.z. op basis van het eindinkomen) met terugwerkende kracht tot de ingangsdatum van het pensioen herberekend.
- Indien de regularisatiebijdragen worden betaald na de vervaldatum maar binnen 12 maanden na die datum, blijft het pensioenrecht verworven en wordt het opnieuw berekend op basis van de regularisatie vanaf de maand die volgt op de maand waarin de regularisatiebijdragen zijn betaald.

- Als de betaling na de periode van 12 maanden na de vervaldatum wordt verricht, worden de betrokken kwartalen uit de loopbaan geschrapt en wordt het pensioenbedrag verlaagd. Zodra de regularisatiebijdragen zijn betaald, wordt het bedrag van het pensioen (opnieuw) berekend vanaf de maand die volgt op de maand waarin de regularisatiebijdragen volledig zijn betaald.

In geval van niet-betaling binnen de 12 maanden na de vervaldatum kan de schrapping van de betrokken kwartalen leiden tot het verlies van het recht op het minimumpensioen of op vervroegd ouderdomspensioen. De nieuwe pensioenbeslissing heeft dan terugwerkende kracht tot de datum van inwerkingtreding van het pensioen. De pensioendienst vordert de ten onrechte betaalde pensioenbedragen terug.

Men is met het verzenden van deze lijsten begonnen vanaf 20 april 2018.

In navolging op de verzonden lijsten door het RSVZ delen de sociaal verzekeringsfondsen aan hun betrokken leden mee dat ze gepensioneerd zijn en de regularisatiebijdragen nog steeds verschuldigd zijn. Ook wordt duidelijk gemeld dat indien deze regularisatiebijdragen niet worden betaald, het pensioen zal worden teruggevorderd.

Naast de eerste herinnering informeren de sociaal verzekeringsfondsen de gepensioneerden die nog niet betaald hebben in het derde kwartaal van de periode van 12 maanden nogmaals. Deze procedure geldt dus voor gepensioneerden waarvan de regularisatiebijdragen onbetaald zijn sinds 6 maanden.

Bovendien informeert het RSVZ in het vierde kwartaal na de vervaldatum om de sociale bijdragen te betalen de betrokkene over het belang om zijn regularisatiebijdragen binnen de 12 maanden na de vervaldatum te betalen.

Ten slotte brengt het sociaal verzekeringsfonds de betrokken gepensioneerde vier weken voor het verstrijken van de termijn van 12 maanden telefonisch op de hoogte indien het over het telefoonnummer van de betrokkene beschikt.

Deze procedure is een mooie remediëring voor het feit dat op de pensioenbeslissing reeds bij het enkel betaald zijn van de voorlopige bijdragen deze bijdragen in aanmerking genomen worden uitgaande van het vermoeden dat indien er regularisatiebijdragen betaald moeten worden deze betaling ook tijdig zal gebeuren. Doch het RSVZ deelde naar aanleiding van onze vraag waarom deze procedure in dit dossier niet werd toegepast mee dat deze procedure niet wordt toegepast wanneer er gevraagd werd om een uitstel van bijdragen te bekomen.

Tot slot merken we nog op dat op de terugvorderingsbeslissing van het RSVZ van 23 december 2021 foutief werd vermeld dat *“Volgens de laatst gekende gegevens van uw sociale verzekeringsfonds lijkt het dat de definitieve sociale bijdragen voor 2018 betaald zijn na de vervaldatum.”*

Conclusie

Na de tussenkomst van de Ombudsman Pensioenen stemde het RSVZ rekening houdend met de argumenten die de Ombudsman Pensioenen had ingeroepen ermee in om zijn dossier te herzien. Met een voorlopige beslissing gedateerd op 3 juni 2022 heeft het RSVZ het zelfstandigenpensioen met ingang van 1 januari 2019 terug betaalbaar gesteld en de terugvordering van het pensioen voor het jaar 2019 -ook al had hij op de vroegst mogelijke pensioendatum geen 45 jaren bewezen- geannuleerd.

Zo werd bij een voorlopige beslissing van het RSVZ van 3 juni 2022 ten voorlopige titel met ingang van 1 januari 2019 een rustpensioen ten bedrage van 11.953,31 euro betaalbaar gesteld dit in afwachting van de meest recente gegevens van het sociaalverzekeringsfonds betreffende de betaling van de sociale bijdragen.

Bij een beslissing van het RSVZ van 24 juni 2022 wordt met ingang van 1 januari 2019 het rustpensioen als zelfstandige definitief terug betaalbaar gesteld. Wat betreft het jaar 2018 opent alleen het eerste kwartaal van 2018 pensioenrechten voor de periode van 1 januari 2019 tot en met 30 november 2021. Het tweede kwartaal van 2018 wordt met ingang van 1 december 2021 aan de loopbaan toegevoegd daar de bijdragen voor het tweede kwartaal 2018 betaald zijn op 10 november 2021.

De twee laatste kwartalen van 2018 openen geen pensioenrechten daar de FPD steeds als ingangsdatum 1 augustus 2018 is blijven handhaven. Voor de twee laatste kwartalen van 2018 werden de bijdragen bijgevolg berekend er mee rekening houdend dat de heer Troupin reeds gepensioneerd was. Hierdoor bereikten de bijdragen niet de minimumdrempel voor een hoofdberoep zodat ze ook geen pensioenrechten openen.

Op de beslissing wordt tevens vermeld dat de heer Troupin onbeperkt mag bijverdienen naast zijn pensioen.

4. Ombudsman Pensioenen stelt vast dat Ethias bij een pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid de overgang van de oude wetgeving inzake minimumpensioen naar de wetgeving van 26 juni 1992 niet correct had opgevolgd.

DOSSIER 36644

Op 4 mei 2022 wendde mevrouw Bergmans zich tot de Ombudsdienst Pensioenen omdat Ethias niet reageerde op haar vragen.

De belangrijkste vraag die zij aan Ethias voorlegde gaat erover dat haar pensioen niet verhoogt. Zij is sedert 1991 gepensioneerd wegens lichamelijke ongeschiktheid en zij merkt dat haar pensioen nog nooit verhoogd werd. Door het leven dat steeds maar duurder wordt en de verschillende indexeringen die er geweest zijn meent zij dat zij toch ook recht heeft op een verhoging van haar pensioen. Immers, zo stelt zij *“elk pensioen in België wordt toch geïndexeerd.”*

Wij vroegen aan Ethias om het dossier grondig te onderzoeken en mevrouw Bergmans de gevraagde inlichtingen te geven.

Ethias reageert in juni 2022 op onze bemiddelingsvraag en antwoordt aan de Ombudsdienst Pensioenen het volgende:

“Mevrouw Bergmans ontvangt een eerste pijler wettelijk pensioen vanwege haar prestaties aan de Stad Antwerpen.

Het pensioen dat ze ontvangt was berekend op haar prestaties van 1/1983-10/1991 (deels voltijds, deels halftijds). Op dat moment is er een verhoogd nominaal pensioen berekend en een bijpassing gewaarborgd minimum toegekend (omdat ze nog onder een oude wetgeving viel).

Hierdoor mag er echter geen indexaanpassing toegepast worden.

Op het moment dat zij de wettelijke pensioenleeftijd bereikt, zal het pensioen opnieuw berekend moeten worden. En zal de bijpassing gewaarborgd minimum aangepast moeten worden.”

Uit ons onderzoek van dit antwoord en onze eigen berekeningen blijkt dat het pensioen tot maart 2022 correct is. Vanaf april 2022 wordt volgens ons een nieuwe berekening op basis van de wetgeving van 26 juni 1992 echter voordeliger.

Daarom contacteerden wij Ethias met de vraag het dossier opnieuw na te kijken.

Hoe zit het nu precies met de berekening van het pensioen.

Omdat haar pensioen dat berekend werd op basis van de in de openbare sector gepresteerde loopbaan lager lag dan het bedrag van het gewaarborgd minimumpensioen berekend op basis van de wetgeving van toepassing op de datum van pensionering (november 1991), werd het pensioen aangevuld met een supplement minimum in toepassing van die wetgeving.

De wet van 26 juni 1992 houdende diverse en sociale bepalingen (in voege sedert 1 januari 1993) heeft het minimumpensioen hervormd. Deze wet bevat een overgangsmaatregel verwoord in artikel 140 § 3. De lopende pensioenen (zolang er zich geen wijziging voordoet in de situatie van betrokkene) die vastgesteld werden op basis van de minimumwetgeving die op 31 december 1992 van kracht was blijven op basis van die wetgeving berekend zolang dit voor betrokkene voordeliger is.

Omdat de nieuwe minimumwetgeving bepaalt dat er bij de vaststelling van het supplement minimum rekening gehouden moet worden met de andere inkomsten van het gezin (de inkomsten van de echtgenoot worden behoudens een kleine vrijstelling ook afgetrokken van het supplement) en de oude wetgeving deze bepaling niet bevatte was voor mevrouw Bergmans de vaststelling van een minimumpensioen op basis van de oude minimumwetgeving op 1 januari 1993 voordeliger.

Deze overgangsmaatregel voorziet echter ook dat als het pensioen verder wordt vastgesteld op basis van de oude minimumwetgeving het bedrag ervan niet meer geïndexeerd wordt. Dit is meteen ook de reden waarom het pensioen van mevrouw Bergmans niet geïndexeerd werd.

Echter, bij de vergelijking tussen het minimumbedrag op basis van de oude wetgeving en de nieuwe wetgeving (met indexering) stelden wij vast dat vanaf april 2022 de berekening van het minimum op basis van de wetgeving van 26 juni 1992 voordeliger wordt.

Wat ligt aan de basis hiervan? Zoals gezegd moeten bij de nieuwe wetgeving de inkomsten van de echtgenoot worden afgetrokken. Echter, het aftrekken van deze inkomsten mag niet tot gevolg hebben dat het pensioen lager ligt dan het bedrag van het basisminimum dat op betrokkene van toepassing is. Door de indexering van dit basisminimum wordt dit bedrag vanaf april 2022 voordeliger dan het oude minimumbedrag dat mevrouw Bergmans genoot.

Hierdoor verhoogt het bedrag van mevrouw Bergmans op 1 april 2022 van 435,13 naar 446,69 euro bruto per maand, dat voortaan geïndexeerd wordt.

Dit dossier was bij Ethias niet correct opgevolgd.

Door de interventie van de Ombudsman Pensioenen heeft mevrouw Bergmans vanaf 1 april 2022 een hoger pensioen (verschil van zo'n 11,50 euro bruto per maand).

Op haar 66ste (1 februari 2029) moet haar pensioen opnieuw herzien worden. Vanaf dan zal zij ook een pensioen genieten in de werknemersregeling voor haar beperkte tewerkstelling in de privé sector.

5. Na bemiddeling gaat de FPD over tot een grondig en diepgaand onderzoek naar de ontbrekende werkloosheidsperioden in de beroepsloopbaan.

DOSSIER 36666

Op 10 mei 2022 klaagt mevrouw Christiana Peeters bij de Ombudsdienst Pensioenen over het feit dat de jaren 1982, 1983 en 1984 niet zijn opgenomen in haar beroepsloopbaan en dat de Federale Pensioendienst weigert deze aan te vullen op basis van het door haar overgemaakte bijdragebonds van haar mutualiteit.

Voor een werknemer wordt het recht op rustpensioen vastgesteld op de duur van de loopbaan, de verdiende bezoldigingen en de gezinssituatie van een gepensioneerde.

Om het loopbaanoverzicht te kunnen bijhouden wordt de databank van vzw Sigedis ("Sociale Individuele Gegevens - Données Individuelles Sociales") (mycareer) regelmatig gevoed met gegevens over de tewerkstellingsprestaties (door de RSZ die de sociale zekerheidsbijdragen voor de werknemer int) en voor wat betreft de vervangingsinkomens door de instellingen die deze vervangingsinkomens toekennen (b.v. RVA).

De gegevens die voorkomen in mycareer worden dan omgezet naar de loopbaangegevens die in aanmerking komen voor de pensioenberekening (mypension). Op mypension (op de pensioenrekening) zijn dan ook per kalenderjaar het aantal werkdagen en de ermee overeenstemmende bezoldiging waarop de pensioenbijdragen zijn geïnd terug te vinden. Tevens zijn op de pensioenrekening voor werknemers voor de met een tewerkstelling gelijkstelde periode het aantal dagen terug te vinden. Mypension wordt voor wat betreft het stelsel der werknemers beheerd door de dienst loopbaanbeheer van de FPD.

Later worden op deze loopbaangegevens dan de wettelijke berekeningsregels van de pensioenwetgeving toegepast om het pensioen te berekenen.

Uit ons nazicht van de geboekte beroepsloopbaan in het dossier van mevrouw Peeters bleek dat er initieel voor wat betreft de kalenderjaren 1982, 1983 en 1984 geen gegevens inzake werkloosheid waren geboekt. Dit in tegenstelling tot de gegevens van de afschriften van de bijdragebons voor de mutualiteit die voor deze jaren wel degelijk een gelijkgestelde periode (werkloosheid) bevatten.

Verder stelden wij vast dat de dienst loopbaanbeheer van de FPD het door mevrouw Peeters ingediende afschrift van de bijdragebons voor de mutualiteit niet aanvaardde als een voldoende bewijs en dus de gegevens voor de betrokken jaren niet aanpaste. Het werd enkel als begin van bewijs erkend.

Dit is logisch daar voor wat een periode van werkloosheid betreft het in principe enkel en alleen de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening is die als authentieke bron voor werkloosheidsgegevens een officieel attest kan afleveren dat als authentiek bewijs voor de opening van pensioenrechten dienstig is.

De gegevens die voorkomen op de bijdragebons tonen immers niet aan dat er uiteindelijk effectief werkloosheidsuitkeringen werden genoten (voorwaarde om deze dagen te kunnen gelijkstellen voor de berekening van het pensioen): het is theoretisch mogelijk dat er na de vermelding op de bijdragebons nog aanpassingen zijn gebeurd (b.v. werkloosheidsuitkeringen die zijn teruggevorderd ingevolge een sanctie of schorsing). Andere mogelijke redenen waarom de gelijkgestelde dagen werkloosheid voor deze periode niet geboekt zijn, zijn volgens de FPD:

- dat de RVA een aangifte van werkloosheidsdagen deed, maar die gegevens foutief geboekt zijn op een andere pensioenrekening;
- dat de RVA al dan niet terecht geen aangifte deed;
- dat de RVA een onvolledige aangifte van werkloosheidsdagen deed zodat die niet kon geboekt worden en in een archief terecht kwam van niet te identificeren gegevens. Dat komt voor bij onvolledige namen of lijfrentenummers.

Echter rond 2010 heeft de RVA beslist om de oude archieven met de gegevens voorafgaand aan 1991 te vernietigen. Deze richtlijn werd na enkele weken ingetrokken maar ondertussen hadden heel wat werkloosheidsbureaus dit reeds gedaan. De RVA kan voor deze loopbanen haar rol als authentieke bron dus niet meer spelen.

In dergelijke gevallen vraagt de dienst loopbaanbeheer van de FPD aan de betrokkene om een document (dat als begin van bewijs kan dienen) voor te leggen waaruit zou blijken dat men werkloosheidsvergoedingen heeft genoten. Dat kunnen zijn:

- Een attest van de uitbetalingsdienst van de RVA, namelijk de Hulpkas voor Werkloosheidsuitkeringen;
- Een attest van de vakbond als die de uitbetaling van de werkloosheidsperiode deed;
- Een fiscaal attest van de belastingen;
- Een aanslagbiljet van de belastingen;
- Of meer algemeen: elk document dat kan aantonen dat er wel degelijk werkloosheid is toegekend.

In het dossier van mevrouw Peeters stelden wij vast dat:

- de loongegevens op de bijdragebons overeenkwamen met de loongegevens op de individuele rekening en
- er voor wat betreft de jaren 1982, 1983 en 1984 geen werkloosheidsdagen geboekt waren op de pensioenrekening maar wel op de ingediende bijdragebons; op de pensioenrekening was er enkel een kleine tewerkstelling van 15 dagen in 1982 en 27 dagen in 1984 geboekt. Dit doet vermoeden dat er toch nog werkloosheidsuitkeringen toegekend zouden zijn. Temeer daar in de kalenderjaren zowel voorafgaand als volgend op de betwiste periode er naast een tewerkstelling ook werkloosheidsdagen geregistreerd werden op de pensioenrekening.

Wij waren dan ook de mening toegedaan dat er hier werkloosheidsdagen ontbreken op de loopbaan op de pensioenrekening (tenzij er een sanctie werd uitgesproken door de RVA, maar dat is bij gebrek aan archieven van de RVA niet te achterhalen).

Gelet op de hier voorafgaand beschreven situatie vroegen wij aan de FPD of de gegevens betreffende de werkloosheidsdagen die op de bijdragebons voorkwamen en die reeds aanvaard waren als een begin van bewijs niet uitzonderlijk -temeer daar de RVA als authentieke bron niet meer over de gegevens beschikte- eveneens als voldoende bewijs konden aanvaard worden of dat er gelet op de gegevens die voorkwamen op de bijdragebons door de Federale Pensioendienst (dienst loopbaanbeheer) in zijn bestanden en archief een bijkomend onderzoek zou gevoerd worden betreffende de boeking van de werkloosheidsperiode.

De dienst loopbaanbeheer van de FPD ging op onze vraag in en voerde een bijkomend onderzoek. Zo werd de microfiche van de loopbaangegevens opgezocht. Doch hierop stond enkel vermeld dat mevrouw Peeters werkloosheidsvergoedingen ontvangen had tot 1981 en opnieuw vanaf 1985 (de gegevens zoals deze voorkwamen op de pensioenrekening en zoals ze in aanmerking genomen waren bij de pensioenbeslissing).

Niettemin vermoedde ook de FPD dat er naast de reeds op de pensioenrekening geboekte kleine tewerkstelling toch ook nog uitkeringen van werkloosheid zouden moeten toegekend geweest zijn gedurende de jaren 1982, 1983 en 1984. Al opperde de FPD dat het ook kon zijn dat de RVA een sanctie had uitgesproken, doch wat niet meer te achterhalen is.

Tevens bleek dat al de werkloosheidsuitkeringen toegekend aan de klagster steeds door hetzelfde bureau van de RVA toegekend werden.

Daarom heeft de dienst loopbaanbeheer van de FPD een poging ondernomen om te achterhalen of deze gegevens niet elders zijn geboekt (bij een niet-geïdentificeerde of bij een andere persoon). Aangezien de achternaam Peeters veel voorkomt, is de kans groter. Daarenboven was het met de voornaam Christiana ook mogelijk dat deze geboekt waren onder een andere voornaam zoals Christine, Christian,

Dit onderzoek heeft dan ook enige tijd in beslag genomen. Doch uiteindelijk vond de Federale Pensioendienst dat bij een naamgenote van mevrouw Christiane Peeters werkloosheidsvergoedingen stonden ingeschreven die komen van hetzelfde werkloosheidskantoor als dat van de klagster. Het ging om 295 dagen in 1982, 312 dagen in 1983 en 285 dagen in 1984. Derhalve net de jaren waarvoor er in het dossier van de klagster vermoedelijk werkloosheidsperiodes ontbraken. Daarenboven bleek dat die persoon in de periode net voorafgaand aan 1982 als ambtenaar gewerkt had, de periode 1982 – 1984 als werkloosheidsperiode geboekt stond: deze persoon kon vermits zij net voordien als ambtenaar gewerkt had geen werkloosheidsvergoedingen genoten hebben.

Met andere woorden alles wees er op dat dit ontbrekende werkloosheidsgegevens van mevrouw Christiana Peeters waren. Deze gegevens werden dan ook door de dienst loopbaanbeheer opgenomen bij de klagster.

Als gevolg van de gewijzigde beroepsloopbaan werd dan ook een nieuwe beslissing inzake haar pensioenrechten getroffen. Het maandelijks pensioen van mevrouw Peeters (vanaf juli 2022) verhoogde dan ook van 512,53 euro naar 648,28 euro bruto per maand.

6. Na bemiddeling kent de FPD na het overlijden een pensioen aan het gezinsbedrag in plaats van aan het bedrag als alleenstaande toe ingevolge een materiële vergissing (bij een twijfelachtig element dit niet verder onderzoeken).

DOSSIER 36998

De feiten

De echtgenoot van mevrouw Belgar is overleden op 21 februari 2022. Bij het onderzoek naar het recht op overlevingspensioen van mevrouw Belgar heeft de Federale Pensioendienst vastgesteld dat destijds, met name bij een beslissing van 13 oktober 2006, een rustpensioen als alleenstaande was toegekend vanaf 1 augustus 2006 aan de overleden echtgenoot daar waar dit pensioen had toegekend moeten worden aan het gezinsbedrag.

Mevrouw Belgar oefende immers nog wel een beroepsactiviteit uit als zelfstandige tot 27 augustus 2021 doch de inkomsten overschreden gedurende al die jaren de wettelijk toegelaten grens niet. Al

sinds 2007 bedroegen de netto inkomsten als zelfstandige nul euro. Dit kwam aan het licht tijdens een telefonisch onderhoud met de pensioendienst.

Vervolgens vroeg mevrouw Belgar aan de FPD om de pensioenrechten van haar overleden echtgenoot te herzien en met terugwerkende kracht een gezinspensioen toe te kennen. De Federale Pensioendienst wees haar verzoek af met als argumentatie dat alleen de begunstigde zelf een herziening van zijn pensioenrechten kan vragen.

Geconfronteerd met tegenstrijdige informatie van de pensioendiensten, nam zij contact op met de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

Aan een gehuwde kan een gezinspensioen toegekend worden indien de echtgenote geen beroepsactiviteit uitoefent waarvan de inkomsten de wettelijk toegelaten grens overschrijden en ze ook geen vervangingsinkomen (ziekte-, werkloosheidsuitkering) geniet.

Er is geen enkel spoor in het gescande pensioendossier te vinden dat het geijkte document waarop dient verklaard te worden of de inkomsten van de gepensioneerde en zijn echtgenote al dan niet de toegelaten grens overschreven, model 74 genaamd, werd verstuurd aan de echtgenoot van mevrouw Belgar.

In de loop van mei 2006 werd wel een voorlopige pensioenbeslissing opgesteld met daarbij in bijlage een model 74. Doch volgens de gegevens in het gescande pensioendossier is deze beslissing nooit verzonden. Er werd immers in de rubriek “datum van verzending” geen datum ingevuld.

Wel stuurde de Federale Pensioendienst bij het onderzoek van de pensioenaanvraag een vragenlijst “eerste inlichtingen”. Hierop verklaarde de echtgenoot van mevrouw Belgar op 7 maart 2006 dat zij nog verder een beroepsactiviteit uitoefende.

Tevens antwoordde de man van mevrouw Belgar dat hij één kind ten laste had. Hij vermeldde niet dat zijn vrouw nog ten laste was.

Wij hebben geen enkel spoor in het dossier gevonden dat mevrouw Belgar ooit de mogelijkheid gehad heeft om te verklaren of haar inkomsten al dan niet de wettelijk toegelaten grens overschreden.

De FPD stelde dat het aan de gepensioneerde toekomt om wanneer hij aanspraak wenst te maken op een voordeel hij ook het bewijs moet leveren dat hij aan de voorwaarden voldoet om dit voordeel te krijgen.

Daarenboven stelde de FPD dat de overledene de enige was die als gerechtigde op pensioen kan vragen het pensioen te herzien zich hierbij baserend op artikel 21 van het KB van 21 december 1967.

Uit de verklaring dat mevrouw Belgar nog verder werkt in combinatie met de verklaring dat zij niet ten laste was van haar man leidde de FPD ten onrechte af dat zij een niet toegelaten activiteit uitoefende.

De Ombudsdienst Pensioenen heeft dan ook een bemiddeling opgestart zich baserend op volgende elementen:

In artikel 19 van het KB van 21 december 1967 wordt gesteld dat *“de pensioendienst van de aanvrager de nodig geoordeelde inlichtingen, documenten of bewijsstukken eist.”*

Aangezien de Federale Pensioendienst op de hoogte was van het uitoefenen van een beroepsactiviteit door de echtgenote, had de pensioendienst betreffende dit element een grondig onderzoek moeten voeren.

Het niet grondig onderzoek kan beschouwd worden als een fout. Ter verdediging van zijn argumentatie verwees de Ombudsdienst Pensioenen naar het arrest van 14 maart 2018 van het Arbeidshof van Brussel¹¹.

¹¹ Arbh. Brussel, 14 maart 2018, AR 2015/AB/1.186.

Weliswaar in een rechtszaak tussen de RVA en een sociaal verzekerde stelt het Arbeidshof dat de RVA het beginsel van behoorlijk bestuur moet naleven.

Volgens de rechtsleer (J. JAUMOTTE, “Les principes généraux du droit administratif à travers la jurisprudence administrative”, Le Conseil d’Etat de Belgique 50 ans après sa création (1946/1996), Brussel, Coll. Fac. Dr. ULB, 1999, p. 687) moet een overheidsdienst overgaan tot een zorgvuldig onderzoek van De feiten. Ze moet de inlichtingen verzamelen die nodig zijn voor het nemen van de beslissing en moet alle elementen van het dossier in aanmerking nemen opdat de genomen beslissing met kennis van zaken zou worden genomen na een redelijke beoordeling van alle elementen die nuttig zijn voor de oplossing van het geval in kwestie.

Het Arbeidshof oordeelde dat wanneer er zich in het dossier een twijfelachtig element bevond de RVA het nodige moest doen om de zaken te verduidelijken. Kortom het dossier van de sociaal verzekerde moest vanuit een proactieve invalshoek onderzocht worden. Wanneer dit niet gebeurt kan dit als materiële vergissing zoals verwoord in artikel 17 van het Handvest van de sociaal verzekerde beschouwd worden.

Verder bepaalt artikel 17 van het Handvest van de sociaal verzekerde dat wanneer er een materiële fout gemaakt wordt door een instelling van sociale zekerheid deze instelling van sociale zekerheid op eigen initiatief een nieuwe beslissing moet treffen die ingaat op de datum waarop de verbeterde beslissing had moeten ingaan.

Daarenboven is het principe van artikel 17 van het Handvest van de sociaal verzekerde ook verwoord in de pensioenwetgeving in artikel 21 bis van het KB van 21 december 1967. Dit artikel stelt: *“Wanneer vastgesteld wordt dat aan een administratieve beslissing een juridische of materiële fout kleeft, treft de Rijksdienst een nieuwe beslissing ter verbetering van de juridische of materiële vergissing.”*

Bij zorgvuldig onderzoek, waarbij alle noodzakelijke aanvullende informatie wel gevraagd zou zijn geweest, zou het duidelijk geweest zijn dat het pensioen kon toegekend worden aan het gezinsbedrag.

Vermits het niet grondige onderzoek een materiële vergissing betreft is er in tegenstelling tot wat de FPD beweerde geen aanvraag vereist vermits artikel 17 van het Handvest van de sociaal verzekerde stelt dat bij een materiële vergissing de instelling van sociale zekerheid op eigen initiatief een verbeterde beslissing treft.

Conclusie

Gelet op aangevoerde argumenten stemt de Federale Pensioendienst ermee in om de pensioenrechten van de overleden echtgenoot te herzien en het pensioen toe te kennen aan het gezinstarief vanaf 1 augustus 2006. De achterstallen die 25.138,97 euro bruto bedragen werden aan de weduwe betaald.

Op uitdrukkelijke vraag van de Ombudsman Pensioenen werden daarenboven ook intresten in het kader van het Handvest van de sociaal verzekerde ten bedrage van 9.850,16 euro uitbetaald.

7. Onvoldoende toelichting op twee pensioenbeslissingen waarbij een overlevingspensioen wordt toegekend door de Federale Pensioendienst: tijdens de bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen werd aan de toekomstig gepensioneerden alle nodige informatie verstrekt zodat ze geen pensioenrechten meer misliepen.

DOSSIER 36437

De feiten

De echtgenoot van mevrouw Thibaude werkt als ambtenaar. Hij stierf in 2003. Mevrouw Thibaude vroeg op 21 juni 2013 of ze recht had op een deel van het pensioen van haar overleden echtgenoot.

Met een brief van 12 september 2003 meldde de FPD (toen nog PDOS) haar dat ze aanspraak kan maken op een overlevingspensioen van 8.926,83 euro. Om na te gaan of het overlevingspensioen ook effectief zou kunnen worden uitbetaald, meldde de FPD haar dat ze hiertoe een verklaring betreffende haar beroepsactiviteit diende in te vullen.

Mevrouw Thibaude vulde het document model 74 niet in. Mevrouw Thibaude voldeed immers aanvankelijk toch niet aan de betalingsvoorwaarden aangezien zij had besloten de inkomsten uit haar beroepsactiviteit niet te beperken tot het wettelijk toegelaten grensbedrag.

Wel heeft zij nadien verschillende keren contact opgenomen met de FPD, met name om een raming te krijgen van het bedrag van haar eigen rustpensioen als werknemer en een raming te krijgen van haar overlevingspensioen in de overheidssector. Hieraan werd door de FPD tegemoet gekomen.

Ook vroeg zij of het mogelijk was beide pensioenen (rust- en overlevingspensioenen) samen te genieten. In antwoord op deze vraag heeft de FPD haar per brief, gedateerd op 28 september 2017, het volgende meegedeeld: *“In toepassing van de bepalingen van artikel 40bis van de wet van 5 augustus 1978 betreffende de economische en budgettaire hervormingen, kan de cumulatie van één of meer overlevingspensioenen met één of meer rustpensioenen slechts worden toegestaan tot een bedrag gelijk aan 55% van het maximumsalaris van de schaal verbonden aan de laatste graad van de overleden functionaris. Bijgevolg zou het bedrag van het overlevingspensioen nul euro bedragen. Zowel op de ingangsdatum 1 mei 2021 als op ingangsdatum 1 juli 2026 blijft uw overlevingspensioen dus geschorst.”*

Op 30 januari 2018 vroeg mevrouw Thibaude wat de vroegst mogelijke datum van haar eigen rustpensioen was. In antwoord daarop deelt de FPD haar op 23 maart 2018 mee dat zij ten vroegste vanaf 1 mei 2021 in aanmerking komt voor haar vervroegd rustpensioen.

In 2019 neemt mevrouw Thibaude opnieuw contact op met de FPD met de mededeling dat zij sinds 1 december 2018 in het kader van een einde loopbaanregeling (in de banksector) haar arbeidsuren verminderd heeft en vraagt zij of zij al recht heeft op een deel van het overlevingspensioen.

De FPD reageerde op 5 april 2019 door volgende pensioenbeslissing te versturen:

“Krachtens artikel 91, eerste lid, van de programmawet van 28 juni 2013 worden het rust- en overlevingspensioen in de overheidssector geschorst gedurende de kalendermaanden waarin de gerechtigde ervan daadwerkelijk een vervangingsinkomen ontvangen heeft (een uitkering voor loopbaanonderbreking of vermindering van uitkeringen of tijdskrediet, werkloosheidsuitkering, bruggpensioen (stelsel van werkloosheidsuitkering met bedrijfstoelage), primaire arbeidsongeschiktheidsuitkering of arbeidsongeschiktheidsuitkering (ziekenfonds).

Krachtens lid 2 van hetzelfde artikel 91 is echter, in afwijking van deze algemene regel, de combinatie van een overlevingspensioen met een vervangingsinkomen toegestaan voor een periode van ten hoogste twaalf al dan niet opeenvolgende kalendermaanden.

In dit geval wordt het bedrag van het overlevingspensioen beperkt tot een bruto jaarbedrag tegen index 138,01 (dus niet geïndexeerd) van 4.933,40 euro, d.w.z. een bruto geïndexeerde maandelijkse betaling van 687,96 euro.

Na afloop van deze 12 maanden wordt het overlevingspensioen geschorst tenzij de betrokkene afstand doet van het vervangingsinkomen.”

En hij besluit:

“Uit de informatie die ons door de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid is toegezonden, blijkt dat u een dergelijk vervangingsinkomen ontvangt.

Uw pensioen moet dus geschorst blijven in plaats van aan u te worden uitbetaald op basis van een jaarlijks brutobedrag van 8.990,46 euro aan index 138,01.”

Deze conclusie op de pensioenbeslissing was dus niet volledig. Een jaar lang was het genot van het overlevingspensioen met een vervangingsinkomen wel degelijk mogelijk mits het overlevingspensioen beperkt werd tot 687,96 euro (aan index 138,01). Dit werd niet vermeld op de pensioenbeslissing.

Op 25 februari 2020 vroeg mevrouw Thibaude opnieuw aan de FPD wat zij moest doen om op 1 mei 2021 haar rustpensioen en het overlevingspensioen van haar overleden echtgenoot te kunnen genieten.

De FPD antwoordde dat indien zij het rustpensioen vóór de leeftijd van 65 jaar wenste te ontvangen, zij dit moest aanvragen en een attest van de RVA moest overmaken waarin stond dat zij niet langer

een uitkering ontving. De FPD stelde dat, ongeacht de datum waarop het rustpensioen ingaat, het overlevingspensioen vanaf dan niet meer kon worden uitbetaald.

Ten slotte vraagt zij op 27 september 2020 haar rustpensioen en een overlevingspensioen in de openbare sector aan met ingangsdatum 1 mei 2021. In de rubriek “opmerkingen” op de pensioen-aanvraag vermeldt zij: *“Ik heb via de site meerdere aanvragen gedaan, doch nooit een bevestiging ontvangen. Is mijn aanvraag weerhouden? Mijn echtgenoot die overleden is in mei 2003 was arbeider met recht op een rustpensioen als werknemer. Heb ik geen recht op een aanvulling bij een pensioen daar ik nooit recht had op een overlevingspensioen?”*

De FPD kent haar een rustpensioen als werknemer toe van 26.058,94 euro per jaar, d.w.z. een maandelijks bedrag van 2.171,58 euro en stelt dit pensioen betaalbaar vanaf 1 mei 2021.

De FPD onderzoekt ook het recht op haar overlevingspensioen en deelt mevrouw Thibaude mee dat het overlevingspensioen in de openbare sector vanaf 1 mei 2021 geschorst blijft. Het maandelijks bedrag ervan is dus vastgesteld op nul euro. Het overlevingspensioen van de overheid kan immers slechts tot een bepaald bedrag worden gecombineerd met een of meer rustpensioenen van eender welke regeling (ambtenarenregeling, werknemersregelingen, enz.). Dit bedrag is gelijk aan 55% van het maximumsalaris van de schaal van de laatste graad van de overleden ambtenaar, dat in aanmerking wordt genomen voor de berekening of de laatste herziening van het hoogste overlevingspensioen.

Op haar opmerkingen komt geen antwoord.

Omdat ze niet begreep waarom ze niet heeft kunnen genieten van het overlevingspensioen van haar overleden echtgenoot en er niet op haar opmerkingen gereageerd wordt, nam ze contact op met de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

De wetgeving voorziet in regels voor wat betreft de cumulatie van de toekenning van een rustpensioen met die van een overlevingspensioen.

In het geval van mevrouw Thibaude heeft de cumulatierregel van een overlevingspensioen met een rustpensioen inderdaad tot gevolg dat vanaf de toekenning van een rustpensioen op 1 mei 2021 de cumulatie van beiden niet mogelijk is, ook niet gedeeltelijk.

Wat de klaagster echt wou weten was of het overlevingspensioen kon betaald worden voordat haar eigen rustpensioen inging.

Er moet immers een onderscheid worden gemaakt tussen de toekenning van een overlevingspensioen en de uitbetaling ervan.

Het overlevingspensioen, ook als is het toegekend, wordt in principe niet uitbetaald zolang zij werkte en een vervangingsinkomen genoot. Doch de wetgeving voorziet in uitzonderingen:

- het combineren van het overlevingspensioen met een beroepsactiviteit is toegestaan, mits het bedrag van de beroepsinkomsten een bepaalde grens niet overschrijdt. Indien het ontvangen inkomen de vastgestelde grens overschrijdt, wordt het toegekende pensioen verminderd met het percentage waarmee de grens wordt overschreden en
- het overlevingspensioen kan gedurende 12 maanden worden gecombineerd met een vervangingsinkomen waarbij het overlevingspensioen beperkt wordt tot een door de wet van 28 juni 2013 vastgesteld bedrag.

De conclusie op de pensioenbeslissing van 5 april 2019 was niet volledig. Een jaar lang was het genot van het overlevingspensioen met een vervangingsinkomen wel degelijk mogelijk mits het overlevingspensioen beperkt werd tot 687,96 euro. Het is logisch dat mevrouw Thibaude besloot dat zij haar overlevingspensioen niet kon bekomen, ook niet gedurende twaalf maanden gecombineerd met een vervangingsinkomen en bijgevolg pensioenrechten misliep.

Toen aan mevrouw Thibaude uiteindelijk met ingang van 1 mei 2021 een rustpensioen werd toegekend heeft de FPD haar laten weten dat haar overlevingspensioen niet meer kan toegekend worden gelet op de cumulatieregel. Dit is wel correct.

Gelet op de gebrekkige motivering van de pensioenbeslissing van 5 april 2019 heeft de Ombudsman Pensioenen aan de FPD gevraagd, na voorafgaand hierover overleg te hebben gepleegd met mevrouw Thibaude, om haar overlevingspensioen met ingang vanaf 1 januari 2020 betaalbaar te stellen en tevens te verminderen met het percentage waarmee haar inkomsten de toegelaten grens overschrijden. Zo kon ze alsnog gedurende een jaar haar overlevingspensioen evenwel beperkt en verminderd met het percentage waarmee de toegelaten grens inzake werken naast pensioen werd overschreden genieten.

Conclusie

In navolging op deze bemiddelingsvraag heeft de FPD op 17 mei 2022 aan mevrouw Thibaude een overlevingspensioen dat beperkt werd tot het bedrag van 8.420,78 euro per jaar toegekend wegens de cumulatie met vervangingsinkomsten. Het betaalbare bedrag werd onmiddellijk verminderd met 16% tot 7.191,30 euro wegens de uitoefening van een beroepsactiviteit waarvan de inkomsten de wettelijke toegelaten grens overschreden en werd evenwel slechts betaalbaar gesteld van 1 januari tot 31 december 2020.

DOSSIER 36905

De feiten

De echtgenoot van mevrouw Deniau overleed op 27 september 2021. Op dat moment was haar echtgenoot nog werkzaam als werknemer en ontving hij nog geen pensioen. Mevrouw Deniau vraagt op 10 januari 2022 een overlevingspensioen aan met als ingangsdatum 1 september 2021.

De FPD kent haar op 19 april 2022 een overlevingspensioen in de werknemersregeling toe met als ingangsdatum 1 september 2021. Doch op de beslissing wordt vermeld: *“Als u dit pensioen wenst te genieten, moet u afstand doen van uw sociale uitkeringen zoals werkloosheidsuitkeringen, ziekte- en invaliditeitsuitkeringen. Hiervoor kan u gebruik maken van het document in bijlage waarop u deze verklaring kan doen.”* In bijlage wordt het document dat hiervoor bestemd is (model formulier 74 bis genaamd) mee verstuurd.

Op 21 juni 2022 vult mevrouw Deniau het formulier 74bis in waarop zij verklaart dat zij vanaf 1 september 2021 afstand doet van haar werkloosheidsuitkering.

Aangezien ze geen pensioenbeslissing waarbij haar pensioen uitbetaald werd ontving en ze er niet in slaagde telefonisch te weten te komen wanneer ze een beslissing zou ontvangen, nam ze op 1 augustus 2022 contact op met de Ombudsdienst Pensioenen.

Bedenkingen

Bij het onderzoek van het pensioendossier stelt de Ombudsman Pensioenen vast dat de pensioenbeslissing van 19 april 2021 geen melding maakt van het gegeven dat het genot van het overlevingspensioen met een vervangingsinkomen gedurende één jaar wel degelijk mogelijk is mits het overlevingspensioen beperkt wordt tot het bedrag voorzien in het KB van 28 mei 2013 (821,38 euro). Ook op het model 74 ter was deze mogelijkheid niet voorzien om deze optie te kiezen.

De dag na de ontvangst van de klacht heeft de Ombudsman Pensioenen aan de FPD gevraagd het dossier te behandelen. De FPD antwoordde diezelfde dag nog dat de vakantieperiode van de dossierbeheerder de reden was dat het dossier niet behandeld was, doch dat hij het dossier onmiddellijk gereactiveerd heeft.

Conclusie

De FPD erkende dat de mogelijkheid om het overlevingspensioen beperkt tot het bedrag IGO gedurende 12 maanden te cumuleren met een werkloosheidsuitkering niet voorzien was op het model 74 ter dat aan mevrouw Deniau verstuurd was.

Op 3 augustus 2022 ontving mevrouw Deniau een verbeterde beslissing waarop vermeld werd dat haar overlevingspensioen beperkt tot 821,38 euro met haar werkloosheidsuitkeringen gedurende 12 al dan niet opeenvolgende maanden cumuleerbaar is.

Nadat mevrouw Deniau bevestigd heeft van deze optie gebruik te maken heeft de FPD het beperkte overlevingspensioen voor de periode van één jaar, met name van 1 september 2021 tot en met 31 augustus 2022, effectief betaalbaar gesteld.

Opmerking

Veiligheidshalve heeft de Ombudsman Pensioenen de FPD ondervraagd: de vraag rees immers of de twee klachten waarbij vastgesteld werd dat op de verzonden pensioenbeslissingen en/of verklaringen betreffende het genot van sociale uitkeringen niet alle keuzeopties voorzien werden twee maal een punctueel probleem betrof dan wel of het hier een structureel probleem betrof. De FPD heeft bevestigd dat het zeker punctuele problemen betrof.